

УДК 378.147:[376.011.3-051:616.89-008.434]
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2026-115-11>

SOFT SKILLS МАЙБУТНЬОГО ЛОГОПЕДА: СУЧАСНІ ВИМОГИ ПРОФЕСІЇ

Курчатова Анжеліка Віталіївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
kurchat67@gmail.com
orcid.org/0009-0006-7369-0200

Шапочка Катерина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної освіти

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
shapochka1111@gmail.com
[orcid. https://orcid.org/0000-0002](https://orcid.org/0000-0002)

Статтю присвячено дослідженню ролі soft skills (м'яких навичок) у професійній підготовці майбутніх фахівців спеціальності А6 «Спеціальна освіта» в умовах сучасних трансформацій освітнього простору та зростання вимог до якості надання корекційно-розвиткових послуг. Обґрунтовано актуальність формування м'яких навичок як невід'ємної складової професійної компетентності фахівця, здатного ефективно працювати в інклюзивному освітньому середовищі, здійснювати міждисциплінарну взаємодію та забезпечувати індивідуалізований підхід до кожної дитини.

Проаналізовано сучасні підходи до трактування поняття soft skills (м'які навички), визначено їх місце в структурі професійної компетентності логопеда та охарактеризовано найбільш значущі для майбутньої професійної діяльності навички: комунікативність, емоційний інтелект, емпатію, критичне й креативне мислення, здатність до командної роботи, адаптивність, стресостійкість, самоорганізацію, відповідальність, лідерські якості та готовність до безперервного професійного розвитку.

Встановлено, що успішність професійної діяльності логопеда визначається не лише рівнем спеціальних знань і практичних умінь, а й здатністю будувати ефективну комунікацію з дітьми, їхніми батьками, педагогами та іншими фахівцями, оперативно реагувати на зміни, приймати обґрунтовані рішення та працювати в умовах професійних викликів.

Наголошено на необхідності інтеграції розвитку soft skills (м'які навички) у зміст професійної підготовки здобувачів вищої освіти шляхом використання компетентнісного підходу, інтерактивних методів навчання, тренінгових технологій, проєктної діяльності, кейс-методів, моделювання професійних ситуацій і розширення практичної складової освітнього процесу.

Зроблено висновок, що системне формування soft skills (м'яких навичок) є важливою умовою підготовки конкурентоспроможного, мобільного, відповідального та професійно компетентного логопеда, здатного до ефективної професійної діяльності, саморозвитку й успішної адаптації до сучасних вимог ринку праці та освітнього середовища.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній логопед, soft skills (м'які навички), інклюзивна освіта, корекційно-розвиткова діяльність.

SOFT SKILLS OF A FUTURE SPEECH THERAPIST: MODERN PROFESSIONAL REQUIREMENTS

Kurchatova Anzhelika Vitaliivna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Preschool Education
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
kurchat67@gmail.com
orcid.org/0009-0006-7369-0200

Shapochka Kateryna Anatoliivna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Special Education
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
shapochka1111@gmail.com
orcid. https://orcid.org/0000-0002

The article examines the role of soft skills in the professional training of future specialists in specialty A6 «Special Education» in the context of contemporary transformations of the educational environment and increasing requirements for the quality of corrective and developmental services. The relevance of developing soft skills as an integral component of a specialist's professional competence is substantiated. Such competence enables specialists to work effectively in an inclusive educational environment, engage in interdisciplinary cooperation, and provide an individualized approach to each child.

Contemporary approaches to interpreting the concept of soft skills are analyzed, their place in the structure of a speech therapist's professional competence is determined, and the skills most significant for future professional practice are characterized, including communication skills, emotional intelligence, empathy, critical and creative thinking, teamwork, adaptability, stress resilience, self-organization, responsibility, leadership qualities, and readiness for continuous professional development.

It is established that the effectiveness of a speech therapist's professional activity is determined not only by the level of specialized knowledge and practical skills but also by the ability to establish effective communication with children, their parents, teachers, and other professionals, respond promptly to changes, make well-grounded decisions, and work effectively in challenging professional situations.

The necessity of integrating the development of soft skills into the professional training of higher education students is emphasized through the implementation of a competency-based approach, interactive teaching methods, training technologies, project-based learning, case-based methods, professional situation simulations, and the expansion of the practical component of the educational process.

It is concluded that the systematic development of soft skills is an important prerequisite for preparing a competitive, adaptable, responsible, and professionally competent speech therapist capable of effective professional practice, self-development, and successful adaptation to current labor market requirements and the modern educational environment.

Keywords: *professional training, future speech therapist, soft skills, inclusive education, corrective and developmental activities.*

Вступ. Сучасний етап розвитку освіти характеризується стрімкими суспільними змінами, цифровізацією освітнього середовища, впровадженням інклюзивного навчання та зростанням вимог до професійної компетентності педагогічних працівників. У цих умовах професія логопеда набуває особливої значущості, адже її представники забезпечують не лише корекцію мовленнєвих порушень, а й сприяють успішній соціалізації, розвитку комунікативних здібностей та інтеграції осіб з особливими освітніми потребами в суспільство.

Проблема розвитку soft skills (м'яких навичок) майбутніх логопедів є однією з актуальних у сучасній педагогічній науці, оскільки роботодавці дедалі частіше оцінюють конкурентоспроможність молодого спеціаліста не лише

за рівнем професійної підготовки, а й за його особистісними якостями, комунікативною культурою, умінням працювати в команді та готовністю до постійного самовдосконалення. Відтак заклади вищої освіти мають забезпечити умови для цілеспрямованого формування цих компетентностей у процесі професійної підготовки майбутніх логопедів.

Отже, дослідження ролі soft skills (м'яких навичок) у професійній діяльності логопеда, визначення сучасних вимог до їх формування та пошук ефективних шляхів інтеграції цих компетентностей у систему фахової підготовки є важливим напрямом розвитку сучасної логопедичної освіти.

Теоретичне обґрунтування проблеми. У сучасних умовах розвитку спеціальної

та інклюзивної освіти професійна успішність логопеда визначається не лише рівнем сформованості спеціальних професійних компетентностей (hard skills), а й розвитком soft skills – універсальних соціально-комунікативних, особистісних та організаційних компетентностей, що забезпечують ефективну взаємодію з дітьми, їхніми родинами, педагогами та фахівцями мультидисциплінарної команди, професійну мобільність і здатність до безперервного професійного розвитку.

Водночас аналіз практики професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності А6 «Спеціальна освіта» засвідчує, що основна увага традиційно приділяється формуванню фахових компетентностей, тоді як розвиток soft skills здебільшого не має системного характеру. Це зумовлює суперечність між сучасними вимогами професійної діяльності логопеда та готовністю випускників до роботи в умовах інклюзивної освіти, цифрової трансформації освітнього середовища й постійних суспільних змін.

Актуальність проблеми підтверджується сучасними вимогами до забезпечення якості вищої освіти. Зокрема, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти під час акредитації освітніх програм акцентує увагу на необхідності створення умов для набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають цілям і програмним результатам навчання освітньої програми. Водночас, за аналітичними матеріалами World Economic Forum, серед найбільш затребуваних компетентностей сучасного фахівця визначено критичне мислення, креативність, комунікацію, співпрацю, адаптивність та здатність до розв'язання складних професійних завдань.

У зв'язку з цим актуалізується проблема визначення ключових soft skills майбутнього логопеда, обґрунтування їх місця у структурі професійної компетентності та пошуку ефективних підходів до їх цілеспрямованого формування у процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти.

Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності А6 Спеціальна освіта є предметом дослідження багатьох українських науковців. Значний внесок у розроблення теоретичних засад професійної підготовки фахівців спеціальної освіти здійснила С. Цимбал-Слатвінська, яка дослідила понятійний апарат професійної підготовки майбутніх логопедів, обґрунтувала сутність понять «готовність до професійної діяльності», «професійна компетентність», «професійна підготовка» та визначила особливості підготовки логопедів у закладах вищої освіти.

Питання формування професійної компетентності майбутніх логопедів висвітлено у працях О. Кузенко, яка розглядає професійну підготовку як цілісний процес формування

професійних знань, практичних умінь і особистісних якостей, необхідних для ефективної логопедичної діяльності. Авторка наголошує на необхідності переходу до студентоцентрированої моделі навчання та розвитку професійно значущих компетентностей майбутніх фахівців.

Сучасні аспекти формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти досліджує І. Брушневська. Авторкою визначено структуру логопедичних компетентностей, педагогічні умови їх формування та доведено ефективність інтеграції практикоорієнтованого навчання, інтерактивних методів і рефлексивної діяльності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності А6 «Спеціальна освіта».

Проблематика розвитку soft skills у професійній освіті знайшла відображення у працях М. Олійра та Л. Наконечної, які розглядають soft skills як сукупність універсальних компетентностей, що забезпечують успішність професійної діяльності майбутнього педагога. Науковці обґрунтовують важливість розвитку комунікативності, критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту, уміння працювати в команді та використовувати інноваційні освітні технології.

Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що більшість досліджень присвячено загальним питанням професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності А6 Спеціальна освіта або розвитку soft skills майбутніх педагогів різних спеціальностей. Натомість проблема визначення комплексу soft skills, які є пріоритетними саме для майбутнього логопеда відповідно до сучасних вимог професії, а також пошуку ефективних механізмів їх формування у процесі професійної підготовки, залишається недостатньо дослідженою. Саме це зумовлює актуальність даного дослідження.

Методологія та методи. Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний, системний, особистісно орієнтований та діяльнісний підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності А6 «Спеціальна освіта». Мета дослідження полягає в обґрунтуванні ролі soft skills у професійній підготовці майбутніх логопедів та визначенні найбільш значущих м'яких навичок для їхньої професійної діяльності.

У дослідженні використано теоретичні методи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизацію наукових джерел; контент-аналіз для визначення основних підходів до трактування поняття soft skills. Також застосовано аналіз освітніх програм і навчально-методичних матеріалів. Отримані результати узагальнено та систематизовано для визначення ролі м'яких навичок у структурі професійної компетентності майбутнього логопеда.

Результати та дискусії. В умовах модернізації системи освіти, розвитку інклюзивного

навчання та цифрової трансформації освітнього середовища суттєво змінюються вимоги до професійної підготовки майбутніх логопедів. Якщо традиційно основна увага приділялася формуванню спеціальних професійних компетентностей (hard skills), то сьогодні професійна успішність фахівця дедалі більше визначається рівнем розвитку soft skills – універсальних соціально-комунікативних, особистісних і організаційних навичок, що забезпечують ефективну професійну діяльність.

У сучасних наукових дослідженнях soft skills розглядаються як сукупність особистісних якостей і соціальних компетентностей, які забезпечують ефективну взаємодію, професійну адаптивність, здатність до розв'язання професійних завдань та безперервного професійного розвитку.

К. Роблес серед найбільш затребуваних роботодавцями навичок виокремлює комунікацію, відповідальність, роботу в команді, гнучкість і професійну етику, тоді як Д. Голман обґрунтовує визначальну роль емоційного інтелекту, емпатії, самоконтролю та мотивації у професійній діяльності фахівця (Оліяр, 2023).

Українські дослідники Н. Безлюдна та Н. Дудник, Л. Коваль, Т. Медвідь, Л. Охріменко, Н. Терешенко, Л. Фамілярська розглядають soft skills як інтегральну сукупність комунікативних, соціальних, управлінських та особистісних якостей, що забезпечують успішне виконання професійних функцій, професійну мобільність і конкурентоспроможність майбутнього педагога (Охріменко, 2023; Фамілярська, 2017).

Водночас аналіз сучасних українських і міжнародних досліджень свідчить, що проблема розвитку soft skills майбутніх логопедів ще не отримала комплексного висвітлення. Більшість наукових праць присвячено формуванню окремих універсальних навичок педагогів, тоді як специфіка логопедичної діяльності, що передбачає інтенсивну комунікацію, партнерську взаємодію з родиною, роботу

в мультидисциплінарній команді, високий рівень емоційного навантаження та використання цифрових технологій, потребує спеціального наукового осмислення.

Узагальнення наукових підходів дає підстави визначити soft skills майбутнього логопеда як інтегровану систему соціально-комунікативних, особистісно-регулятивних, когнітивно-аналітичних, організаційно-управлінських і цифрово-інноваційних компетентностей, що забезпечують ефективне виконання професійних функцій, конструктивну взаємодію з дітьми, їхніми родинами та фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу, готовність до професійної мобільності й безперервного професійного розвитку. Саме таке розуміння soft skills покладено в основу авторського підходу до їх систематизації та визначення місця у структурі професійної підготовки майбутніх логопедів.

Базові логопедичні компетентності є складним інтегративним утворенням, яке поєднує когнітивний, операційний, мотиваційно-ціннісний і рефлексивний компоненти, та забезпечує готовність здобувачів вищої освіти до подальшої фахової діяльності (табл. 1) (Брушневська, 2026).

Наведена структура базових логопедичних компетентностей засвідчує їх комплексний та взаємозумовлений характер. Когнітивний компонент формує теоретичне підґрунтя майбутньої професійної діяльності; операційний забезпечує первинну готовність до практичного виконання логопедичних дій; мотиваційно-ціннісний визначає усвідомлене ставлення до професії та стійку професійну мотивацію; рефлексивний сприяє розвитку здатності аналізувати власну діяльність, оцінювати рівень підготовленості й коригувати професійні дії.

Отже, сформованість базових логопедичних компетентностей не може бути зведена лише до засвоєння спеціальних знань і методик. Вона передбачає інтеграцію теоретичної

Таблиця 1

Структура базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців-логопедів

Компонент компетентності	Змістова характеристика	Освітній результат
Когнітивний	Знання основ логопедії, класифікацій мовленнєвих порушень, завдань логопедичної роботи	Усвідомлення теоретичних основ логопедії
Операційний	Початкові вміння аналізувати мовленнєві труднощі, визначати мету і складові корекційного маршруту	Готовність до виконання елементарних логопедичних дій, завдань корекційно-розвиткової роботи
Мотиваційно-ціннісний	Усвідомлення значущості логопедичної діяльності, позитивне ставлення до обраної професії	Сформованість професійної мотивації
Рефлексивний	Здатність до самооцінки власних знань та умінь, аналіз професійних ситуацій	Розвиток професійного мислення

Джерело: узагальнено (Брушневська, 2026).

обізнаності, практичної готовності, професійної мотивації та рефлексивної здатності здобувача освіти. Саме взаємодія цих компонентів створює основу для подальшого професійного становлення майбутнього фахівця-логопеда та забезпечує його готовність до виконання діагностичних, корекційно-розвиткових, консультативних і комунікативних функцій.

Особливістю професійної діяльності логопеда є те, що вона здійснюється у системі «людина – людина». Фахівець взаємодіє з дітьми різного віку, батьками, педагогами, психологами, асистентами вчителя, лікарями та іншими спеціалістами. Саме тому успішність логопедичної допомоги значною мірою визначається рівнем розвитку комунікативної культури, емоційної стійкості, відповідальності та здатності працювати в команді.

Для повного розуміння ролі soft skills у професійній підготовці майбутнього логопеда доцільно розмежувати їх із hard skills. Hard skills відображають спеціальні професійні знання, уміння та навички, що здобуваються в процесі фахової освіти й можуть бути об'єктивно оцінені. Натомість soft skills характеризують особистісні, соціальні та комунікативні якості фахівця, які забезпечують ефективне застосування професійних компетентностей у практичній діяльності. Саме поєднання цих двох груп навичок створює підґрунтя для успішної роботи логопеда в сучасному освітньому середовищі (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння hard skills і soft skills майбутнього логопеда

Hard skills	Soft skills
Знання логопедії	Комунікативність
Методики діагностики	Емпатія
Корекційні технології	Емоційний інтелект
Логопедичне обстеження	Критичне мислення
Планування занять	Самоорганізація
Ведення документації	Відповідальність
Використання спеціальних методик	Командна взаємодія
Цифрові технології	Адаптивність

Джерело: узагальнено авторами.

Наведене порівняння засвідчує, що hard skills і soft skills не є взаємозамінними, а становлять взаємодоповнювальні складові професійної компетентності майбутнього логопеда. Hard skills забезпечують готовність фахівця до виконання професійних функцій, пов'язаних із діагностикою мовленнєвих порушень, плануванням та реалізацією корекційно-розвиткової роботи, використанням сучасних методик і цифрових технологій. Водночас soft skills визначають якість реалізації цих професійних компетентностей у практичній діяльності, оскільки

забезпечують ефективну комунікацію з дитиною, її батьками, педагогами та фахівцями мультидисциплінарної команди, сприяють розвитку емпатії, емоційної стійкості, професійної відповідальності та здатності приймати педагогічно виважені рішення.

Таким чином, професійна підготовка майбутнього логопеда має бути спрямована не лише на формування спеціальних фахових знань і практичних умінь, а й на цілеспрямований розвиток soft skills як необхідної умови успішної професійної діяльності. Саме інтеграція hard skills і soft skills забезпечує підготовку конкурентоспроможного, мобільного та соціально відповідального фахівця, здатного ефективно здійснювати корекційно-розвиткову діяльність, працювати в умовах інклюзивної освіти, адаптуватися до сучасних викликів і забезпечувати якісний психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

Незважаючи на важливість професійних знань, саме soft skills забезпечують їх ефективне практичне застосування. Навіть висококваліфікований логопед не зможе досягти позитивного результату без умінь мотивувати дитину, підтримувати її емоційний комфорт та встановлювати конструктивний контакт із сім'єю.

Однією з ключових навичок сучасного логопеда є комунікативна компетентність. Вона охоплює вміння слухати, ставити запитання, доступно пояснювати інформацію, переконувати, вести професійний діалог і запобігати конфліктам. Від стилю спілкування логопеда залежить довіра батьків, рівень співпраці педагогічного колективу та мотивація самої дитини до виконання корекційних вправ.

Не менш важливою є емпатія, яка дозволяє зрозуміти емоційний стан дитини, врахувати її індивідуальні потреби та створити психологічно безпечне середовище. Діти з мовленнєвими порушеннями нерідко відчувають невпевненість, сором'язливість або страх помилитися. Завдання логопеда полягає не лише у формуванні правильного мовлення, а й у підтримці позитивної самооцінки дитини. Саме тому емпатійність виступає важливою умовою успішної корекційної роботи.

Емоційний інтелект охоплює здатність усвідомлювати власні емоції, керувати ними, розуміти емоційний стан інших людей та будувати ефективну взаємодію. Для логопеда ця навичка є особливо важливою, адже професійна діяльність часто пов'язана з емоційно напруженими ситуаціями, необхідністю підтримувати дітей, мотивувати їх до систематичної роботи та конструктивно реагувати на труднощі, що виникають у процесі корекції мовлення.

Критичне мислення забезпечує здатність логопеда аналізувати результати діагностики, оцінювати ефективність застосованих методик,

обирати оптимальні корекційні технології та приймати обґрунтовані професійні рішення.

Креативність передбачає здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до організації занять і використовувати інноваційні методи навчання. У роботі логопеда вона проявляється у доборі нестандартних вправ, створенні ігрових ситуацій, використанні цифрових технологій, інтерактивних матеріалів, мультимедійних ресурсів та авторських дидактичних засобів.

Командна робота є необхідною умовою діяльності логопеда в сучасному інклюзивному освітньому середовищі. Фахівець постійно взаємодіє з учителями, практичними психологами, асистентами вчителя, дефектологами, реабілітологами та батьками. Уміння працювати в команді передбачає відкритість до співпраці, готовність враховувати думку інших спеціалістів, відповідально виконувати власні функції та брати участь у прийнятті спільних рішень щодо організації психолого-педагогічного супроводу дитини. Така взаємодія забезпечує комплексний підхід до корекції мовленнєвих порушень.

Самоорганізація характеризує здатність ефективно планувати власну професійну діяльність, раціонально використовувати робочий час і відповідально виконувати поставлені завдання.

Цифрова грамотність сьогодні стала невід'ємною складовою професійної компетентності логопеда. Сучасний фахівець використовує електронні освітні платформи, інтерактивні вправи, мультимедійні презентації, онлайн-сервіси для комунікації з батьками та цифрові ресурси для проведення дистанційних занять. Крім технічних умінь, цифрова грамотність передбачає здатність критично оцінювати інформацію, безпечно працювати в цифровому середовищі та ефективно інтегрувати інформаційно-комунікаційні технології у професійну діяльність.

Таким чином, наведені soft skills утворюють взаємопов'язану систему надпрофесійних компетентностей, що забезпечують професійне становлення майбутнього логопеда (Максимів, 2018).

У сучасних умовах розвитку інклюзивної освіти логопед дедалі частіше працює

як учасник команди психолого-педагогічного супроводу. Він спільно з вихователем, учителем, практичним психологом, асистентом учителя, реабілітологом та батьками визначає освітні потреби дитини, розробляє індивідуальну програму розвитку, здійснює моніторинг результатів та коригує зміст корекційної роботи. Така діяльність потребує високого рівня соціальної відповідальності, уміння домовлятися, аргументувати власну позицію та враховувати думку інших спеціалістів.

Аналіз професійної діяльності логопеда дає підстави стверджувати, що кожна професійна функція потребує сформованості відповідних soft skills, які забезпечують її ефективне виконання. Саме надпрофесійні навички сприяють якісній взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, підвищують результативність корекційної роботи та забезпечують професійне зростання фахівця. Взаємозв'язок між основними професійними функціями логопеда та необхідними soft skills представлено в таблиці 3.

Аналіз даних, наведених у таблиці 3, засвідчує, що soft skills виконують інтегративну функцію в структурі професійної компетентності майбутнього логопеда, забезпечуючи ефективну реалізацію всіх основних видів його професійної діяльності. При цьому окремі надпрофесійні навички не обмежуються виконанням однієї функції, а мають комплексний характер і використовуються в різних професійних ситуаціях. Так, комунікативність, емпатія, критичне мислення, самоорганізація та здатність до командної взаємодії є універсальними ресурсами, що забезпечують результативність діагностичної, корекційно-розвиткової, консультативної, просвітницької та організаційної діяльності логопеда.

Проведений аналіз сучасних українських і міжнародних досліджень, нормативно-правових документів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, а також особливостей професійної діяльності логопеда дає підстави стверджувати, що сучасна система професійної підготовки потребує переорієнтації з переважного формування спеціальних професійних компетентностей (hard skills) на комплексний

Таблиця 3

Взаємозв'язок soft skills із професійними функціями логопеда

Професійна функція	Необхідні soft skills	Очікуваний результат
Діагностична	Критичне мислення, уважність	Якісне обстеження
Корекційна	Креативність, терпіння	Ефективність занять
Консультативна	Комунікативність, емпатія	Довіра батьків
Просвітницька	Ораторські навички	Поширення знань
Організаційна	Самоорганізація	Раціональне планування
Командна	Співпраця, лідерство	Злагоджена робота фахівців

Джерело: узагальнено авторами.

розвиток інтегрованої системи soft skills, які забезпечують ефективну реалізацію професійних функцій фахівця в умовах динамічних суспільних змін.

На відміну від існуючих підходів, у яких soft skills переважно розглядаються як окремі універсальні особистісні якості, нами запропоновано розглядати їх як інтегровану систему професійно значущих надпрофесійних компетентностей, структуровану відповідно до основних напрямів професійної діяльності логопеда.

Відповідно до запропонованого підходу доцільно об'єднати ключові soft skills майбутнього логопеда у п'ять взаємопов'язаних функціональних груп.

Комунікативно-партнерські – забезпечують ефективну професійну взаємодію з дітьми, батьками, педагогами, психологами, асистентами вчителя та іншими фахівцями мультидисциплінарної команди.

Особистісно-регулятивні – охоплюють емоційний інтелект, емпатію, стресостійкість, етичність, професійну відповідальність, самоорганізацію та самоменеджмент.

Когнітивно-аналітичні – передбачають розвиток критичного мислення, здатності аналізувати професійні ситуації, приймати педагогічно обґрунтовані рішення, вирішувати професійні проблеми та здійснювати рефлексію власної діяльності.

Організаційно-управлінські – включають навички планування, командної взаємодії, лідерства, управління професійною діяльністю та організації міждисциплінарної співпраці.

Цифрово-інноваційні – передбачають використання цифрових технологій у логопедичній практиці, організацію дистанційної взаємодії з родинами, застосування цифрових ресурсів у корекційній роботі, дотримання цифрової етики, цифрової безпеки та академічної доброчесності.

Таким чином, запропонований підхід дозволяє розглядати soft skills не як окремі універсальні навички, а як функціонально інтегровану систему професійно значущих компетентностей, розвиток яких має здійснюватися комплексно протягом усього періоду професійної підготовки майбутнього логопеда. Така систематизація створює методологічне підґрунтя для проектування змісту освітніх компонентів, добору педагогічних технологій і розроблення індивідуальної траєкторії професійного становлення (або індивідуального плану розвитку) пріоритетної програма цілей розвитку, кроків та заходів, необхідних для досягнення заявлених цілей, які будуть демонструвати самодостатність випускника як фахівця, який володіє метакомпетенціями.

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що в сучасних умовах розвитку спеціальної

та інклюзивної освіти професійна підготовка майбутніх логопедів має бути спрямована на комплексне формування як фахових (hard skills), так і універсальних (soft skills) компетентностей, які забезпечують ефективне виконання професійних функцій, конструктивну взаємодію з усіма учасниками корекційно-освітнього процесу та готовність до професійної діяльності в умовах суспільних і технологічних змін.

На основі узагальнення сучасних наукових підходів запропоновано авторський підхід до розуміння soft skills майбутнього логопеда як інтегрованої системи соціально-комунікативних, особистісно-регулятивних, когнітивно-аналітичних, організаційно-управлінських і цифрово-інноваційних компетентностей, розвиток яких має здійснюватися системно протягом усього періоду професійної підготовки.

Перспективи подальших досліджень передбачається у розробленні структурно-функціональної моделі формування soft skills майбутніх логопедів, визначенні педагогічних умов її реалізації та експериментальною перевіркою ефективності в процесі професійної підготовки фахівців спеціальної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безлюдна Н., Дудник Н. Формування soft skills у майбутніх педагогів як умова реалізації професійного стандарту вчителя. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 2 (6). С. 137-143.
2. Брушневська І. Формування базових логопедичних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти. Inclusion and Diversity. 2026. № 7. С. 9-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/inclusion/2026.7.2>
3. Кузенко О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів-логопедів в процесі професійної підготовки. Освітній простір України. 2018. № 14. С. 88-96. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.14.88-9688>
4. Максимів Ю., Чупахіна С. Особливості становлення особистісно-професійних якостей майбутніх учителів-логопедів. Освітній простір України. 2018. № 13. С. 66-76. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.13.66-76>
5. Медвідь Т., Терешенко Н. Формування soft skills у процесі фахової підготовки майбутніх хореографів. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2021. № 4. С. 165-178. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2021.250233>
6. Оліяр М., Наконечна Л. Розвиток soft skills майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. Освітні обрії. 2023. № 2 (57), ч.1. С. 73-76.
7. Охріменко Л. Розвиток «soft skills» як складова фахової підготовки майбутніх вчителів початкових класів. Молодь і ринок. 2023. № 3/211. С. 162-165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277522>
8. Самойленко О., Брюховецька І., Штайнер Т. Педагогічні умови формування soft skills у майбутніх педагогів у процесі професійно-педагогічної підготовки. Молодь і ринок. 2024. № 10/230. С. 56-60. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314178>

9. Фамілярська Л. Особливості розвитку сучасного педагога в системі післядипломної освіти. *Science Rise. Pedagogical Education*. 2017. № 6. С. 43-45.

10. Цимбал-Слатвінська С. Ієрархія понять у дослідженні проблеми підготовки майбутніх логопедів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип. 180. С. 132-139.

11. Цимбал-Слатвінська С. Особливості професійної підготовки майбутніх логопедів у закладах вищої освіти в аспекті професійної діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. №7 (91). С. 26-37.

REFERENCES:

1. Bezliudna, N., & Dudnyk, N. (2022). Formuvannia soft skills u maibutnikh pedahohiv yak umova realizatsii profesiinoho standartu vchytelia [Developing soft skills in future teachers as a condition for implementing the professional standard of a teacher]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly* [in Ukrainian].

2. Brushnevska, I. (2026). Formuvannia bazovykh lohopedichnykh kompetentnostei maibutnikh fakhivtsiv spetsialnoi osvity [Formation of basic speech therapy competencies of future specialists in special education]. *Inclusion and Diversity*. <https://doi.org/10.32782/inclusion/2026.7.2> [in Ukrainian].

3. Kuzenko, O. (2018). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv-lohopediv v protsesi profesiinoy pidhotovky [Formation of professional competence of future speech therapists in the process of professional training]. *Osvitnii prostir Ukrainy*. <https://doi.org/10.15330/esu.14.88-9688> [in Ukrainian].

4. Maksymiv, Yu., & Chupakhina, S. (2018). Osoblyvosti stanovlennia osobystisno-profesiinykh yakosti maibutnikh uchyteliv-lohopediv [Features of the development of personal and professional qualities of future speech therapists]. *Osvitnii prostir Ukrainy*. <https://doi.org/10.15330/esu.13.66-76> [in Ukrainian].

5. Medvid, T., & Tereshenko, N. (2021). Formuvannia soft skills u protsesi fakhovoy pidhotovky maibutnikh

khoreohrafiv [Formation of soft skills in the process of professional training of future choreographers]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2021.250233> [in Ukrainian].

6. Oliiar, M., & Nakonechna, L. (2023). Rozvytok soft skills maibutnikh pedahohiv u protsesi profesiinoy pidhotovky [Development of soft skills of future teachers in the process of professional training]. *Osvitni obrii*. [in Ukrainian].

7. Okhrimenko, L. (2023). Rozvytok «soft skills» yak skladova fakhovoy pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Development of soft skills as a component of professional training of future primary school teachers]. *Molod i rynek*. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277522> [in Ukrainian].

8. Samoilenko, O., Briukhovetska, I., & Shtainer, T. (2024). Pedahohichni umovy formuvannia soft skills u maibutnikh pedahohiv u protsesi profesiino-pedahohichnoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of soft skills in future teachers in the process of professional and pedagogical training]. *Molod i rynek*. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314178> [in Ukrainian].

9. Familiarska, L. (2017). Osoblyvosti rozvytku suchasnoho pedahoha v systemi pisladyplomnoi osvity [Features of the development of a modern teacher in the postgraduate education system]. *Science Rise: Pedagogical Education* [in Ukrainian].

10. Tsybal-Slatvinska, S. (2019). Iierarkhiia poniat u doslidzhenni problemy pidhotovky maibutnikh lohopediv [Hierarchy of concepts in the study of the problem of training future speech therapists]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky* [in Ukrainian].

11. Tsybal-Slatvinska, S. (2019). Osoblyvosti profesiinoy pidhotovky maibutnikh lohopediv u zakladakh vyshchoi osvity v aspekti profesiinoy diialnosti [Features of professional training of future speech therapists in higher education institutions in the context of professional activity]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii* [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 03.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.10.2026